

Pestprotocol

Frans Postmaschool

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1 Wat is pesten.....	3
1.1 Pesten kan een aantal oorzaken hebben:	4
2 De aanpak van het pestprobleem	4
2.1 Voorwaarden.....	4
2.2 De preventieve aanpak	5
2.2.1 De kring.....	5
2.2.2 Regels.....	5
2.2.3 Rol van de ouders	5
2.2.4 Rol van de leerkrachten	5
2.2.5 Rol van de schoolleiding	6
2.3 Curatieve aanpak	6
2.3.1 Inleiding.....	6
2.3.2 Methoden	6
2.4 Hulp aan de pester	7
2.4.1 Hulp aan het gepeste kind.....	8
2.4.2 De zwijgende middengroep/meelopers.....	9
2.4.3 Hulp aan de leerkrachten	10
2.4.4 Hulp aan de ouders.....	10
3 Regels de school en voorbeeld pestcontract.....	11
3.1 Voorbeeld van een contract.....	12
4 Klachtenregeling & vertrouwenspersoon.....	13
5 Handreiking voor aanpak / aanbod	14

Wij werken volgens de Vreedzame School. We hebben een beleidsplan sociaal-emotionele ontwikkeling. We werken zowel aan het voorkomen van pesten als het aanpakken van pestgedrag. Daarnaast hebben wij dit pestprotocol uitgewerkt.

1 Wat is pesten

Pesten is gedrag dat min of meer bewust gericht is op één of meer kinderen en dat tot doel en gevolg heeft, dat degene die gepest wordt, zich gekwetst, geraakt, vernederd, afgewezen en/of buitengesloten voelt.

Pesten is een vorm van agressie. Pesten is vaak een ongelijke strijd van een groep tegen een eenling, of van een sterke tegen een zwakke. Meestal gebeurt het stiekem. Als men er achter komt is het soms al weken en in het ergste geval al maanden of jaren aan de gang.

Pesten gaat verder dan plagen.

Het is belangrijk pesten niet te verwarren met plagen. De negatieve opzet die bij pesten hoort, is bij plagen niet aanwezig. Ook is een plagerij een meer tijdelijk iets. Bij pesten is er echt sprake van een zich voortdurend herhalende, kwetsende machtsuitoefening over andere kinderen. Het kan bijvoorbeeld gaan om minachtende opmerkingen over iemands uiterlijk, hobby's, of interesses. Het kan ook uitlopen op lichamelijk geweld tegen die persoon: duwen, aan de haren trekken, schoppen en slaan. Doen alsof het slachtoffer gewoon helemaal niet bestaat kan echter ook een vorm van pesten zijn.

Kort gezegd is pesten:

- uitlachen
- schelden
- schoppen
- slaan
- roddelen (lelijke dingen over de ander zeggen)
- iemand negeren (doen of hij niet bestaat)
- bedreigen
- spullen van de ander vernielen
- diefstal of verstoppen van andermans spullen
- er zijn specifieke slachtoffers

plagen:

- niet gemeen, maar lollig, je kunt er wel om lachen
- er is geen winnaar of verliezer
- je bent in staat om je te verdedigen, en dit wordt ook geaccepteerd
- je loopt je geen (blijvende) schade op
- het gebeurt bij iedereen

1.1 Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- Voortdurend met elkaar de competitie moeten aangaan.
Leerlingen leren hun eigenwaarde af te meten aan de mate waarin ze hun klasgenoten kunnen overtreffen. Ze kunnen anderen omlaag proberen te drukken omdat ze denken zo zelf beter naar voren te komen.
- Een voortdurende strijd om de macht in de groep.
Als leerlingen hun eigenwaarde afmeten aan hun plaats in een hoog-laag structuur veroorzaakt dit spanningen die afgereageerd kunnen worden op een zondebok.
- Als de lesstof te moeilijk is, kan een kind uit gevoel van onmacht gaan pesten (onmacht in sociale situaties), compensatiegedrag.
- Lichaamstaal speelt een rol bij het al dan niet gepest worden
- Verveling kan leiden tot pesten
- Een problematische thuissituatie van de pester.
Als een kind een slechte verhouding met z'n ouders heeft en deze te weinig interesse in het kind hebben, is de kans groot dat het een pester wordt. Als agressief gedrag van het kind niet aan banden gelegd wordt, is de kans dat het kind uitgroeit tot een pester nog groter. Een kind dat *thuis* te weinig aandacht krijgt, gaat die op een gewelddadige manier op *school* proberen te krijgen.
- Een voortdurend gevoelde anonimiteit.
De pester voelt zich verloren binnen de grote groep en probeert van zichzelf een bepaalde belangrijke persoon te maken door een klasgenoot naar beneden te drukken. Door de anonimiteit in de klas of op de hele school is er dan ook nog eens een gebrek aan sociale controle, met andere woorden: zijn/haar klasgenoten zullen niet ingrijpen.
- Bij voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
Het kan hier bijvoorbeeld gaan om het bij voortdurend in een typisch mannelijke of vrouwelijke rol worden gedrukt; kinderen moeten zich gaan gedragen op een manier die niet past bij wie ze zijn. Ze moeten bepaalde dingen die ze graag willen doen onderdrukken, en/of bepaalde dingen die ze juist niet willen doen, toch doen.

2 De aanpak van het pestprobleem

2.1 Voorwaarden

1. Pesten moet als *probleem* worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep).
2. De school doet zijn best het pestprobleem te *voorkomen*. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten desondanks optreedt, moeten leerkrachten toegerust zijn dat te *kunnen signaleren* en *nemen duidelijk stelling als het optreedt*.
4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een *directe aanpak* (curatief).
5. De school beschikt over een klachtenprocedure.
6. Ouders voelen zich vrij om het vermoeden van pesten te bespreken op school.
7. Leerkrachten zijn alert op de "blinde vlekken"; hij of zij kan deel uitmaken van de groep pesters, daarom is het belangrijk dat de leerkracht open staat voor begeleiding en interventie.

2.2 De preventieve aanpak

2.2.1 De kring

Vanuit de Vreedzame School worden de onderwerpen structureel met alle kinderen besproken en ervaringen worden uitgewisseld. Enkele onderwerpen die in relatie staan tot pesten zijn: omgaan met verschillen; benoemen van positieve kanten van medeleerlingen; voorwaarden voor vriendschap; uiten van onvrede; leren benoemen van problemen; regels voor goed omgaan met elkaar.

2.2.2 Regels

De school heeft een aantal algemene regels. Elke groep stelt aan het begin van elk schooljaar met elkaar een aantal regels op die het pesten moeten voorkomen. De Vreedzame school geeft hiervoor richtlijnen.

2.2.3 Rol van de ouders

Het is heel belangrijk dat de school in een vroegtijdig stadium signalen krijgt van de ouders over pestgedrag. Zowel als het een kind betreft dat gepest wordt als van een kind dat mogelijk pest.

Door snel in te grijpen in de klas kunnen onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen worden en vervelende pestsituaties opgelost. Kom direct, wacht niet!

Komt de leerkracht naar het idee van de ouder niet met een passende oplossing, aarzel dan niet en ga naar de schoolleiding of benader de klachtenpersoon.

Daarnaast is het belangrijk thuis met het kind te praten over het pesten. Zie curatieve aanpak.

2.2.4 Rol van de leerkrachten

Het is belangrijk dat de leerkracht alert is op de signalen van pesten.

Scholen zijn er om kinderen kennis en vaardigheden bij te brengen. Daarvoor is concentratie nodig; leerlingen moeten "bij de les" blijven. Als pesterijen in de klas de lessen verstoren heeft de leerkracht er een direct belang bij om hier iets aan te doen. Maar pesten is juist ook iets wat lang verborgen blijft en waarvan misschien alleen het topje van de ijsberg waarneembaar is; de leerkracht heeft er dan zelf niet direct last van. Daarom blijft het belangrijk dat ook kinderen en ouders signalen oppakken en doorgeven aan de leerkracht.

Wat kan de leerkracht doen aan preventie:

- hij/zij erkent de pestproblematiek en neemt preventieve maatregelen
- voert gesprekken over pesten en maakt aan het begin van het schooljaar een pestcontract met de groep en handhaaft deze
- hij/zij voert leergesprekken met de klas over vriendschap en respect en past aanvullende werkvormen toe
- hij/zij blijft op de hoogte van het materiaal dat op de school beschikbaar is over pesten en van recente ontwikkelingen en raadpleegt zonodig literatuur of websites
- gymles, aandacht hebben voor fysieke aspecten, bijvoorbeeld houding, kracht en zelfvertrouwen uitstralen.
- intervisie met collega's.
- Goed voorbeeld gedrag van leerkracht handelen.
- De docent geeft de leerlingen het gevoel: Ik hoor erbij.
- De docent laat leerlingen ervaren dat zij ergens goed in zijn.
- De docent geeft leerlingen iets te kiezen.
- De docent voor een plezierige en ontspannen werksfeer.

2.2.5 Rol van de schoolleiding

De schoolleiding:

- initieert het pestbeleid, bespreekt dit met de diverse geledingen en legt het uiteindelijke resultaat vast in een nota pestbeleid school. Deze nota is beschikbaar voor alle leerkrachten en ouders en kan worden opgehaald bij de intern begeleider of via de website gedownload.
Jaarlijks wordt deze nota bijgewerkt aan de hand van de praktijk van de school. In het schoolplan staat een verwijzing naar het actuele pestbeleid.
- brengt nieuw uitgebrachte materialen en artikelen onder de aandacht van docenten.
- begeleidt zo nodig de werkgroep Vreedzame School bij het pestbeleid in de klas/school.
- kan in samenwerking met de medezeggenschapsraad en de oudervereniging een ouderavond organiseren over pesten.

2.3 Curatieve aanpak

2.3.1 Inleiding

Nadat de school geconstateerd heeft dat er gepest wordt, treedt de curatieve aanpak in werking.

De leerkracht kan hierbij gezien worden als een spin in het web.

De curatieve aanpak bestaat uit een aantal maatregelen die de leerkracht en de school kan nemen. Een aantal “partijen” spelen hierbij een rol:

de pester(s); het gepeste kind; de meelopers; de zwijgende middengroep; de helpers; de ouders.

De curatieve aanpak bestaat uit:

- het gepeste kind duidelijk maken dat zijn probleem gezien en erkend wordt.
- de pester duidelijk maken dat het pestgedrag onacceptabel is en excuses laten aanbieden.
- de zwijgende middengroep/ de meelopers en de helpers wijzen op hun rol en de gevolgen hiervan.
- met de kinderen aanvullende regels maken op de preventieve aanpak om het pesten in de toekomst te voorkomen.
- inzetten van de Vreedzame School om het pestprobleem te bespreken in de klas (zie hoofdstuk 6 Vreedzame School).
als het probleem groepsoverstijgend blijkt te zijn: de situatie bespreken met collega's en de schoolleiding.
- de leerkracht ondersteuning bieden bij de aanpak van het probleem door collega's en schoolleiding.
- ouders informeren en betrekken van zowel het gepeste kind als de pester.
- indien nodig alle ouders uit de groep informeren en voorzien van achtergrondinformatie en adviezen.

2.3.2 Methoden

de vijfsporen aanpak, bestaande uit:

- hulp aan de pester
- hulp aan het gepeste kind
- hulp aan de zwijgende middengroep in de vorm van het mobiliseren van deze groep
- hulp aan de leerkracht in de vorm van achtergrondinformatie over het verschijnsel
- hulp aan de ouders in de vorm van tips en achtergrondinformatie.

2.4 Hulp aan de pester

Hulp aan de pester is nodig. Pesters doen zich sterker voor dan hun klasgenoten en stellen zich daarboven. Ze kunnen agressief zijn en neigen vaak tot agressieve reacties in verschillende situaties.

Ze kunnen hun slachtoffers tiranniseren, klasgenoten opdracht geven het gepeste kind te pesten of dat zelf doen.

Hulp kan bestaan uit:

- probleemoplossende gesprekken.
- een rollenspel en andere spelvormen.
- een gesprek met de ouders.
- training in sociale vaardigheden.
- een bestraffend gesprek.
- En als laatste middel: schorsing of verwijdering.

Probleemoplossende gesprekken.

Als er gepest wordt voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de pester om de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Dit is nodig om tot de juiste hulp te komen. De leerkracht heeft hierbij een aantal mogelijke achtergronden van het pestgedrag in gedachten:

- het niet aangeleerd hebben van waarden en normen op het gebied van respect.
- ouders corrigeren agressief gedrag niet.
- zelf gepest zijn.
- problemen van sociaal emotionele aard.
- weinig aandacht van de ouders.
- slecht voorbeeld van ouders of andere volwassenen.
- slecht voorbeeld van leerkrachten.
- blootstelling aan geweld op tv of in computerspelletje.
- lichamelijke bestraffing door de ouders.

Is de oorzaak enigszins duidelijk, dan probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt te vergroten. Dit kan op verschillende manieren en gebeurt meestal in groepsverband.

Rollenspel en andere spelvormen.

Rollenspelen, opdrachten uitwerken rondom het ontstaan van vriendschappen en aanverwante onderwerpen kunnen uitgediept worden.

Bij een rollenspel kan de leerkracht bijvoorbeeld de pester laten ervaren hoe het is om buitengesloten te worden. In een rollenspel kan een pester duidelijk gemaakt worden wat zijn/haar gedrag teweegbrengt. Zie voor een verdere uitwerking de zwijgende middengroep.

Tevens kan de leerkracht afspraken maken met de pester over gedragsverandering. Aan het einde van elke week kan de naleving van deze afspraken in een sociaal emotionele kring aan de orde komen.

Gesprek met de ouders.

Indien pestgedrag van een kind regelmatig voorkomt is het tijd om een gesprek met de ouders van de pester aan te gaan.

Soms veranderen pesters hun gedrag niet en blijven ze een bron van onveiligheid voor klasgenoten. De ouders moet dan respectvol, maar duidelijk worden verteld wat hun kind anderen aandoet.

Hun medewerking wordt gevraagd om aan het probleem een eind te maken.

Het pestgedrag is niet als een niemendal af te doen, want de school heeft al regelmatig moeite gedaan om het pestgedrag op te lossen. Er kan een reden zijn om het gesprek met

de ouders niet onmiddellijk aan te gaan, namelijk bescherming van de pester tegen mogelijke sancties door de ouders.

Training in sociale vaardigheden.

Deze training wordt ingezet indien de school denkt dat dit de pester kan helpen en de maatregelen die tot dan toe genomen zijn onvoldoende geholpen hebben. De school schakelt dan in overleg met de ouders Jeugdzorg in.

Deze biedt diverse cursussen aan. Zie www.pestten.net

Schorsing/verwijdering

Schorsing kan een uiterste redmiddel zijn om een leerling duidelijk te maken dat zijn/haar gedrag onacceptabel is. Dit zal pas gebeuren nadat andere methoden onvoldoende resultaat hebben opgeleverd.

Verwijdering zal plaatshebben als het kind op geen enkele manier vatbaar blijkt voor gedragsverandering en het pesten teveel negatieve invloed heeft op de groep. Denk hierbij bijvoorbeeld aan geestelijke + lichamelijke mishandeling.

2.4.1 Hulp aan het gepeste kind

Tips voor kinderen die gepest worden

- Het is belangrijk te weten dat er nooit een reden mag zijn om jou te pesten. Iedereen heeft het recht om zichzelf te zijn.
- Ga er mee naar je leerkracht of naar iemand die je vertrouwt,
- Vertel het aan je ouders.
- Als je er op school niet uitkomt, vraag dan je ouders om hulp.
- Bedenk voor jezelf een leuke sport of hobby waardoor je andere kinderen tegenkomt. De kans is groot dat je het daar naar je zin hebt en je weer wat zelfvertrouwen krijgt.

Methoden die de school toepast om pesten te beëindigen zijn:

- sociaal emotionele kring.
- individuele gesprekken met het kind.
- gesprekken met de ouders.
- rollenspel.
- sociale vaardigheidstraining.

Sociaal emotionele kring;
zie preventieve aanpak

Individuele gesprekken met het kind.

Hierin probeert de leerkracht te achterhalen wat de pestgeschiedenis is:

- Wanneer en door wie wordt het kind gepest?
- Wat is de reactie van het kind hierop?
- Wat is de reactie van de groep?
- Worden de signalen door de leerkracht opgemerkt?

Vervolgens maakt de leerkracht met het kind afspraken over direct melden van pesten aan de leerkracht.

De leerkracht zal het pesten in de klas behandelen aan de hand van de al genoemde methoden.

Tevens zal de leerkracht de pester aanspreken op zijn/haar gedrag.

Gesprekken met de ouders

Indien het kind regelmatig gepest wordt neemt de school contact op met de ouders van het kind en vindt er een gesprek plaats met de leerkracht. We zullen proberen samen te achterhalen wat de oorzaak kan zijn van het pesten, hoe het kind reageert op het pesten, of de ouders signalen hebben ontvangen van gepest worden, welke maatregelen de school tot nu toe genomen heeft, welke tips ouders zouden kunnen toepassen om hun kind te helpen.

2.4.2 De zwijgende middengroep/meelopers

De zwijgende middengroep bestaat uit vijf subgroepen:

1. leerlingen die mee pesten uit angst.
2. leerlingen die mee pesten uit berekening.
3. leerlingen die niet mee pesten, maar die ook geen duidelijk stelling (durven) nemen.
4. de enkeling die niet ziet dat er wordt gepest
5. de enkeling met een hoge status in de klas of groep, naar wie - ook door de pesters - wordt geluisterd.

Niets doen aan pesten op school, heeft ook negatieve gevolgen voor de zwijgende middengroep. Hierdoor ontstaan meelopers, opportunisten en zich schuldig voelende kinderen.

Leerlingen die dit meemaken kunnen daaruit ten onrechte concluderen dat er in elke groep slachtoffers (nodig) zijn; dat je (soms) moet meehuilen met de wolven in het bos; dat je bij een geconstateerde gewelddaad beter je mond kunt houden en in ieder geval niet duidelijk stelling moet nemen; dat je de vuile was niet buiten mag hangen; dat je jouw agressie mag omzetten in geweld tegen een mindere in de sociale rangorde; of dat aan pesten of geweld toch niets te doen is.

Door middel van gesprekken met kinderen die gepest worden en zij die pesten, komen we erachter welke kinderen de zwijgende middengroep vormen. Als je weet wie het zijn kun je ze mobiliseren: actie ondernemen om hun gedrag te veranderen.

Als er veel gepest wordt in een groep gaat de sfeer achteruit en is het zelden leuk en gezellig. Hoe langer het pesten duurt hoe slechter de sfeer wordt. Daarom moet het pesten ophouden en is het belangrijk dat de zwijgende middengroep daarin ook zijn verantwoordelijkheid neemt.

Door middel van een gesprek bespreekt de leerkracht de volgende vraag met deze groep; heb je als zwijgende middengroep ook schuld aan het pestgedrag van enkelingen?

Je leert de kinderen zich ervan bewust te worden wat hun gedrag teweeg brengt en verantwoordelijkheid te gaan nemen voor hun gedrag.

Je leert ze hun negatieve betrokkenheid om te zetten in positieve handelingen.

Mogelijke stappen:

- bewustwording; schuldvraag en het leren inleven in posities van anderen (hoe concreter, hoe beter)!
- tutores; kinderen leren samenwerken vanuit verschillende rollen
- rollenspel; in het rollenspel komt de rol van de zwijgende middengroep duidelijk naar voren. Kinderen leren zich inleven in posities van anderen en leren het negatieve gedrag te benoemen. Daarna oefenen zij met het gewenste gedrag, bijvoorbeeld: een pester aanspreken op het pesten, (durf te roepen "houd ermee op dat is gemeen"), de leerkracht vertellen dat er gepest wordt, het opnemen voor het gepeste kind.
- maak met de klas "Een plan voor een fijne groep".

2.4.3 Hulp aan de leerkrachten

Het pestprotocol biedt de leerkracht handvatten bij het aanpakken van pestproblemen in de groep.

Alle hierboven geschetste methoden staan ter beschikking van de leerkrachten inclusief handleiding.

Er is op de school literatuur beschikbaar over dit onderwerp en er zijn sites op internet op te vragen.

De leerkrachten kunnen te allen tijde beroep doen op hun collega's en de schoolleiding bij pestproblemen in hun klas. Leerkrachten kunnen gebruik maken van video observatie.

2.4.4 Hulp aan de ouders

Tips voor ouders van een kind dat pest

- Neem het probleem serieus
- Realiseert u zich dat elk kind een pester kan worden
- Praat met uw kind en bedenk dat een pester steeds zal proberen zijn haar foute gedrag te minimaliseren. Stel directe vragen:
Wat doe jij? Wat gebeurt er dan? Waarom doe je dat? Hoe voel je je daarna?
- Neem contact op met de school en blijf in contact. Laat aan uw kind en de school merken dat u dit probleem en de oplossing samen met de school serieus neemt
- Maak uw kind zeer duidelijk dat u dit gedrag niet tolereert en geef aan wat voor gevolgen pesten heeft voor de slachtoffers
- Beloon uw kind voor positief gedrag
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een teamsport
- Bedenk dat het veelvuldig kijken naar gewelddadige video's, videogames en televisieprogramma's het gedrag van uw kind negatief kan beïnvloeden. Stel samen met uw kind een kijk- of speelwijzer op

Tips voor ouders van kinderen die gepest worden

- Neem het probleem serieus.
- Moedig uw kind aan te praten over pesten.
- Stel directe vragen:
 - Wie plaagt er?
 - Wat gebeurt er?
 - Waar gebeurt het?
 - Wanneer gebeurt het?
- Vraag uw kind hoe zij/hij geprobeerd heeft het pesten te stoppen.
- Help uw kind met het bedenken van mogelijke oplossingen.
- Praat veel met u kind om er achter te komen welke positie het inneemt in de klas.
- Laat deze gesprekken in een ontspannen sfeer plaatsvinden.
- Kan uw kind moeilijk praten, laat hem/haar een dagboekje bijhouden.
- Zeg in ieder geval nooit dat het "eigen schuld" is als uw kind gepest wordt.
- Stel waar nodig een sociale vaardigheidstraining voor (zie....).
- Ga niet zelf met de pester(s) of hun ouders in gesprek, behalve als het in een heel vroegtijdig stadium is.
- Neem als ouder op positieve wijze contact op met de school in samenspraak met uw kind.
- Geef het kind het gevoel dat je als ouders achter hem of haar blijft staan.
- Houd de communicatie open, blijf over het pesten praten met uw kind op een positieve manier (niet vragen: en wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd).
- Stimuleer uw kind tot het doen van een sport, zodat het kan uitblinken in een spel of motorische vaardigheid.

Tips voor overige ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas en over wat de leerkracht doet en moedig het kind aan te praten over het pesten in de klas. Onderzoek of jouw kind behoort bij de zwijgende middengroep.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Neem tijdig contact op met de school als je erachter komt dat er gepest wordt in de klas.

3 Regels de school en voorbeeld pestcontract

De school hanteert gedragsregels.

Respect in houding en gedrag

- luisteren naar elkaar
- elkaar laten uitspreken
- beleefd zijn tegen elkaar
- respect voor verschillen in levensbeschouwing en cultuur
- rekening houden met elkaars gevoelens en wensen
- rekening houden met elkaars mogelijkheden en behoeften
- leren verschillen te accepteren, waarderen elkaar zoals we zijn

Vertrouwen in elkaar/zelfvertrouwen

- stimuleren middels complimenten en positieve waardering
- een positief kritische houding jegens elkaar
- ruimte voor een eigen mening
- tijd en aandacht voor elkaar
- voor elkaar opkomen

Eerlijk zijn

- open met elkaar communiceren
- communiceren met als doel elkaar te begrijpen en zaken bespreekbaar maken
- gevoel hebben voor rechtvaardigheid

Verantwoordelijkheid

- afspraken nakomen
- verantwoordelijkheid zijn voor elkaar
- met anderen meeleven
- behulpzaam naar elkaar zijn
- zich verantwoordelijk voelen voor het eigen werk
- zorgvuldig omgaan met eigen en andermans materiaal
- houden het schoolgebouw en schoolplein netjes, schoon en gezellig

Veiligheid

- conflicten willen oplossen
- pestgedrag afwijzen
- op willen komen voor de zwakkeren
- zelfbeheersing en zelfdiscipline
- als iemand ons hindert, vragen wij hem of haar daarmee te stoppen
- als dat niet helpt, vragen we de juf of meester om hulp

3.1 Voorbeeld van een contract

‘Stop het pesten’ van groep ..

Het is de bedoeling dat de groep aan het begin van elk schooljaar een eigen contract maakt met als doel een prettige sfeer te creëren in de groep. Een contract met positieve afspraken en met wat de kinderen niet willen dat er gebeurt. De kinderen benoemen zelf wat zij belangrijk vinden en in welke volgorde. De leerkracht en de kinderen bepalen samen het aantal regels. Dit is een voorbeeld van zo'n contract:

Wij zullen

1. elkaar helpen
2. aardig zijn
3. luisteren naar elkaar
4. het voor elkaar opnemen
5. complimentjes geven
6. andere kinderen betrekken in het spel
7. elkaar nemen zoals we zijn

Wij zullen

1. niemand uitschelden.
2. niet gelijk met een oordeel klaarstaan.
3. niemand buitensluiten.
4. niet zoveel letten op elkaar.
5. van elkaars spullen afblijven.
6. niet met z'n allen iemand uitlachen.
7. niet roddelen over elkaar.
8. van elkaar afblijven.
9. elkaar niet bedreigen.
10. elkaar niet op uiterlijk aanspreken.

Wij, als groep....., houden ons aan dit contract en melden het direct aan:.....als iemand zich er niet aan houdt!

4 Klachtenregeling & vertrouwenspersoon

Dit is de algemene klachtenregeling van de school:

Overal waar gewerkt wordt, zijn wel eens misverstanden en worden af en toe fouten gemaakt. Dat is op onze school niet anders.

Zit u iets dwars, heeft u het gevoel dat iets niet helemaal goed loopt of heeft u een klacht dan kunt u dit altijd aan de school melden. Samen zoeken we dan naar een goede oplossing.

Komen we er niet uit, dan bespreken we wie er ingeschakeld moet worden om het probleem wel op te kunnen lossen.

Heeft u een probleem of klacht dan kunt u in eerste instantie terecht bij de contactpersoon van onze school (zie schoolgids voor de naam betrokkene).

Met de contactpersoon kunt u overleggen wat de beste weg lijkt om tot een oplossing te komen.

Dit kan zijn het probleem direct aan de directeur voor te leggen, maar een meer algemeen probleem met het schoolbeleid kan wellicht ook via de medezeggenschapsraad aangekaart worden.

Heeft u het gevoel dat we binnen de school niet tot een oplossing komen, dan kunt u uw klacht of problemen voorleggen aan het bevoegd gezag. Voor gegevens zie schoolgids of website

Daar zal worden nagegaan, of uw probleem of klacht door het bevoegd gezag oplosbaar is dan wel deze, in overleg met u, voorgelegd moet worden aan de onafhankelijke klachtencommissie.

5 Aanpak en aanbod ter voorkoming van pestgedrag.

Het monitoren via de veiligheidsthermometer.

Van de leerkrachten wordt verwacht dat ze jaarlijks de veiligheidsthermometer van de leerlingen in kaart brengen.

Nadat de resultaten helder zijn wordt er nagegaan door de leerkracht of er op individueel niveau direct actie nodig is d.m.v. een gesprek met de betreffende leerling. Ook op groepsniveau worden de resultaten besproken. Hierbij moet de nadruk liggen op 'eigenaarschap': wij zijn allemaal verantwoordelijk voor een veilige sfeer in de klas. Er wordt samen nagedacht over wat we kunnen doen om verbetering aan te brengen. Op schoolniveau zal de groep Vreedzame School de resultaten van alle groepen bespreken. Het is van belang dat hierbij ook de directie vertegenwoordigd is. Er worden vergelijkingen gemaakt met vorige resultaten. Is er sprake van een positieve of negatieve ontwikkeling en zo ja, hoe komt dat? Vervolgens worden de resultaten in het schoolteam besproken en kunnen er afspraken gemaakt worden over wat er op schoolniveau beter kan. Ook kan de Ringaanpak ingezet worden: een groepsdynamische benadering voor een veilig klas bestaande uit 8 stappen. Deze aanpak gaat ervan uit dat de klas een systemisch geheel is. Wel kind neemt welke plek in de groep? welk gedrag zien we? Wat zijn valkuilen en waarmee kun je juist aan de slag? Hierbij staat groepsverantwoordelijkheid en elkaar aanspreken op het gedrag centraal.

Het voorkomen van pesten

Met de Vreedzame School wordt een fundament gelegd tegen pestgedrag. Hierbij zijn wel een aantal zaken noodzakelijk:

- Draag een expliciete sociale en morele norm uit. Dat wat we graag willen zien in de school moet niet alleen zichtbaar zijn maar het gedrag wat erbij hoort ook. Direct corrigeren van gedrag wat haaks staat op de norm is van groot belang, zowel door alle leerkrachten als ook door de directeur.
- Maak van de klas een gemeenschap. Kinderen moeten 'ertoe doen'.
- Maak ook van de school een gemeenschap. Verbondenheid binnen de school zowel voor de leerlingen, de leerkrachten en de ouders. Zorg ervoor dat iedereen elkaar kent. Alle leerkrachten mogen alle leerlingen aanspreken en bij een moeilijke groep is het hele team verantwoordelijk.

- Investeer in de relatie met de leerlingen. Leerkrachten dienen positief sociaal gedrag voor te leven. De leerkracht dient betrokken te zijn bij de leerling als persoon.
- Zet coöperatieve werkvormen in. Leerlingen moeten aangeleerd krijgen om met elkaar te kunnen samenwerken. Dat gaat niet vanzelf. Door coöperatieve werkvormen leren leerlingen van en met elkaar en werken met iedereen samen. Ook biedt dit gelegenheid voor de leerkracht om te observeren of kleine groepjes te coachen.
- Maak medeleerlingen verantwoordelijk. Mede verantwoordelijk maken heeft invloed op hun gedrag. Dus niet alleen voor hun eigen belang maar ook voor het algemeen belang.
- Bekrachtig gewenst gedrag. Door het gebruik van opstekers de nadruk te leggen op wat goed gaat. Positieve feedback leidt meer tot gedragsverandering bij jonge kinderen.

Regels en afspraken

Het expliciet maken van de regels, dus verwachtingen uitspreken is een belangrijk onderdeel van goed onderwijs. Welke basisregels hanteren we binnen onze school? Deze regels moeten zichtbaar zijn. In de klas moeten groepsregels gelden. Afspraken binnen de klassen moeten zichtbaar zijn maar niet meer dan vijf. Ook mogen deze geregeld gewisseld worden als er een afspraak niet wordt nagekomen of juist wel uit het zicht kan omdat de leerlingen de afspraak wel weten.

Gedrag dat bij bepaalde regels hoort, moet altijd worden aangeleerd! Dit doe je door te oefenen met de hele klas. Ook het modelgedrag van de leerkracht doet ertoe. Leerlingen die het goed doen een opsteker geven en leerlingen die zich niet aan de regels houden, aanspreken.

Bij het overtreden van de regels moet er zinvol gestraft worden. Wil een straf zinvol zijn dan moet er rekening gehouden worden met de drie basisbehoeften van leerlingen volgens Stevens (1997):

- Relatie, spreek de leerling individueel aan op zijn gedrag, niet op de persoon.
- Autonomie, zorg dat de leerling mede-eigenaar wordt, dus meezoeken naar een oplossing, een plan.
- Competentie, Ga ervan uit dat de leerling ook met een goede oplossing komt en uitvoert en waardeer dit als dat lukt.

Ingrijpen bij plagen:

Dit vraagt van de leerkracht ondersteuning te bieden bij de geplaagde of de plager. Wat is plagen? Wat zijn de effecten? Deze manier werkt niet beschuldigend maar om effecten neutraal te bespreken.

Ingrijpen bij pesten:

Allereerst moeten kinderen leren hoe ze zelf een rol kunnen spelen in het stoppen van pesten. Ze moeten het gevoel krijgen dat ze iets kunnen doen om een gepest kind te helpen. Hierbij gaat het om kleine acties zoals bij het gepeste kind gaan staan, een gebaar maken, een kind troosten, een leerkracht halen en te weten dat dit geen klikken is. De 'populairdere' kinderen in de groep kunnen aangesproken worden dat zij een belangrijke rol spelen om t pestgedrag te stoppen omdat deze leerlingen meestal een positieve invloed op de groep uitoefenen.

De oplossingsgerichte pestaanpak (Young, 2012):

Het idee achter deze aanpak is dat je een beroep doet op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep. De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een groep leerlingen en de leerkracht. Eerst met de gepeste leerling alleen, vervolgens met

een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, waaronder, de pester maar ook meelopers, buitenstaanders en helpers. De groep bestaat uit maximaal 8 leerlingen.

Belangrijke elementen van deze aanpak zijn:

- Oplossingsgericht: aandacht ligt niet op de negatieve gevoelens maar juist op de positieve acties.
- Ook andere leerlingen worden erbij betrokken. Niet alleen 'de probleem leerling'
- Geen schuld, verwijten.
- Verantwoordelijkheid voor elkaar.
- Focus op de relatie met de hele groep.
- Aanmoedigen van empathie.
- Uitgaan van het goede in ieder kind.
- Pester krijgt de kans het gedrag te veranderen.

De aanpak wordt in 4 stappen uitgevoerd:

1. Gesprek met het gepeste kind.

De leerkracht praat met het gepeste kind over de situatie en stelt met het kind een steungroep samen.

2. Gesprek met de steungroep.

De leerlingen worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen met als doel het pesten te stoppen. Zij zullen meekijken of dit ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

3. Tweede gesprek met het gepeste kind.

Na een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

4. Tweede gesprek met de steungroep.

Er wordt gepraat over hoe het is gegaan en wat eenieder uit de steungroep heeft gedaan om de gepeste te helpen.

Deze cyclus wordt herhaald totdat het interactiepatroon blijvend is veranderd.

Het is van belang ouders op de hoogte te brengen van het veiligheidsbeleid van de school.

Het is echter niet altijd nodig de ouders meteen in te lichten tijdens de oplossingsgerichte aanpak. Zo bestaat de kans om het in de groep op te lossen. Als leerkracht dien je zelf in te schatten wanneer ouders wel op de hoogte gebracht moeten worden. Of als school spreek je af wanneer dit nodig is.

Aandacht voor sociale media in de groep:

Het is van belang als leerkracht een sociale norm neer te zetten over sociale media. 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!' Er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over het gebruik. Het is bijvoorbeeld mogelijk een dat de leerkracht een groepsapp aanmaakt om met de groep te communiceren waardoor het goede voorbeeld gegeven kan worden. De rol van de leerkracht is voortdurend alert te zijn op signalen en dit regelmatig terug te koppelen met de leerlingen. Indien nodig schakelen we de wijkagent in om hierin voorbeeld gedrag te bespreken.

Herstelrecht:

Ter bescherming van de gepeste leerling zal de school nadat alle pogingen, inclusief externe hulp geen resultaat hebben gehad moeten denken aan schorsing of verwijdering. Om die reden kan het zinvol zijn om voordat de laatste fase van schorsing of verwijdering wordt ingegaan, de betrokkenen een laatste kans te geven om de situatie te herstellen. Hierbij kan de methodiek Herstelrecht gebruikt worden. De betrokkenen komen dan bij elkaar met als doel de schade van de relatie te herstellen. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen zoals familie en vrienden bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een herstelgesprek is uiteraard dat de pester verantwoordelijkheid neemt voor het aangedane leed en dat deze bereid is excuses te maken.

Schorsing en verwijdering:

De school kan ter beveiliging van leerlingen in het uiterste geval en na zorgvuldige afweging gebruik maken van de mogelijkheid van schorsing en verwijdering. Dit moet worden opgenomen in het veiligheidsprotocol van de school. De school beschrijft hierin op welke wijze zij werkt aan het bevorderen van de sociale veiligheid van de leerlingen.